Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 160 (10.837). Львів, пятниця 23. липня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.522. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Політичні справи.

Сойм ухвалив законопроєкт про повновласти для уряду в другому читанні. — Експозе мін. Залеського. — З конституційної комісії.

Варшава, 21. липня 1926.

На нинішньому засіданні сойму в дискусії над законопроєктом про повновласти виголосив велику промову представник ППС. пос. Ліберман. Він гостро критикував теперішній уряд, а потім старався вияснити відношення соціялістів до травневого перевороту. З одного боку — говорив Ліберман — заявляємо прилюдно, що не жалуємо того, що ми взяли участь по стороні Пілсудського, з другого заповідаємо, що соціялісти хочуть соціялістичного уряду, до чого прямують не шляхом проливу крови, а шляхом демократичним.

По закінченні дискусії промовляв іще раз прем. Бартель, який заявив, що на випадок принняття соймом речинця 1. січня 1927, згл. 21. березня 1927, як часу повновластей, уряд витягне з того відповідні консеквенції негайно. Уряд годиться на внесення пос. Ковальчука (Пяст), що повновласти обовязуватимуть до хвилі уконституування нового сойму.

По цій заяві премієра приступлено до голосування над законопроєктом про повновласти. В ст. I. (повновласть на видавання розпорядків, що матимуть значіння законів) вичеркнено точку про повновласти в справі соціяльних чинитьб. У ст. II. додано до тих справ, що їх розпорядок не має торкатися, справу видавання більонів і здавкових білєтів, а також заставу і продажу державних нерухомостей і соціяльні закони. Дальше счеркнено уступ про супруже право. 161 гол. проти 125 уряд дістав право управильнювати сопруже право. Принято, що закон обовязуватимеме від дня уконституування найближчого сойму. Внесення, щоб закон був тільки для цього уряду і щоб не міг обовязувати в часі сесії сойму, відкинено.

На засіданні соймової комісії закордонних справ виголосив сьогодня міністр закорд. справ Август Залеський велике експозе, в якому підчеркнув мирові змагання Польщі. Воєнні алярми щодо Польщі — казав він — розсівають тільки вороги нашого народу і нашої державности. Польща не має причини вести війни: не хочемо ані одної пяди чужої землі, так, як не віддамо ні одної пяди нашої. В миролюбивім дусі Польща працювала завсіди і працюватиме й дальше в Союзі Народів. З тої точки погляду Польща бачить конечність здобуття для себе гарантій постійної співпраці в Союзі Народів, яка має своє оправдання передовсім у тій визначній ролі, що припала Польщі в справі пацифікації Европи. Тільки тоді, як Польща дістане постійне місце в раді С. Н., зможе С. Н. відіграти ту ролю, до якої покликаний. Потім Залеський обговорив становище Польщі до Франції, Італії, Англії, Америки, Німеччини, СРСР, Чехословаччини і близького Сходу. При кінці підчеркнув іще раз миролюбивість польських державних змагань і заповів, що він як міністр закорд. справ вдатиме пильно про розвій польської закордонної торговлі.

Дискусію над експозе відложено до найближчого засідання.

Соймова конституційна комісія радила під проводом пос. Поляковича над справою зміни форми поправок, зголошених при третьому читанні на пленумі. Справа 3 ого читання законопроєкту про зміну конституції й устаління форми голосування буде полагоджена маршалком в порозумінні з головами клюбів. Після того комісія приступила до дискусії над тими справами, що були на денному порядку. Точка перша обіймала справу виборчої ординації, друга — справу розвязання сойму. Чергове засідання комісії призначено на четвер.

Personalia.

В найближчих днях мають бути підписані номінації ґенералів: Норвід-Найґебавера, Сосиковського, Рибака й Осінського на інспекторів армії при ген. інспектораті армії у Варшаві. На становище першого заступника адміністраційного шефа буде призначений ген. Гурський. — В соймових кулюарах ходять чутки, що на становищі міністра внутр. справ зайде зміна. На це становище має бути покликана одна з дуже близьких Пілсудському осіб, а саме член клюбу „Визволення" Богуміл Медзінський. Дотеперішній міністр внутр. справ Млодяновський мав би вдоволитися становищем віцеміністра.

Уряд Еріо вже впав.

Париж, 21. липня.

Декларація нового уряду, виголошена в парляменті, зводилася в головних точках до таких висновків: Франція здецидована сплачувати як належить свої борги; уряд відкидає проєкт збільшення грошевого обігу, стабілізуватиме французьку валюту, відкриє рахунок заграничних девіз у Французькому Банку, привертатиме систему вільности капіталу. Врешті уряд взиває край до найбільшої ощадности.

Парлямент 290 голосами проти 237 відмовив новому урядові довіря, з огляду на що уряд Еріо впав.

Польща хоче позичити гроші.

Варшава, 21. липня.

Ґлівіц, був. міністр торговлі і промислу в першому кабінеті Бартля, виїхав у середу до Льондону в справі заграничної позички для Польщі. Про це кружляють ріжні поголоски.

„Ліквідація шпигунської орґанізації".

В звязку з трусами, переведеними вчора у Львові, ПАТ. повідомляє про викриття і ліквідацію „великої шпигунської організації", яка працювала на користь Німців.

Біржа.

Гроші.

Біржа девізова не занотувала сьогодня жадної трансакції. Банк Польський платив за долар готівкою 9.10, а за девізи 9.15. З огляду на велике запропонування — зредуков. дол. на 9.05. Поза біржою розпочав долар курсом 9.14 і ступнево обнизився на 9.08 при слабій тенденції.

Валюти: амер. долар 9.10—9.05, канад. дол. 9.05, англ. фунт 44.50, швайц. франк 177.20, франц. франк 19.10, ліра 31.20, чеська корона 27.05, австр. шилінг 120.30, нім. марка 217.80.

Збіжжа.

Збільшене заінтересування в житі і пшениці при цінах трохи вищих. Позатим ситуація без змін. За білу конюшину плачено 3.20—3.60 за 100 кг. з речинцем достави в половині серпня. Тенденція легко знижкова, настрій оживлений.

Ластівки нового курсу.

Львів, 22. липня 1926.

Перед трьома днями заповів теперішній голова ради міністрів Бартель у своєму експозе на засіданні варшавського сойму зміну дотеперішньої політики у відношенні до національних меншостей, зрівнання їх у правах з иншими громадянами Поляками, виконання у відношенні до них усіх точок конституції. Словом — голова нового уряду заповів новий політичний курс на основі старих конституційних гарантій. Можливо, що наївні повірили в щирі інтенції того уряду, можливо, що деякі повірили та перенялися і тим, що казав міністер Суйковський. Можливо, що не навчила їх нічого дотеперішня політика того самого уряду. Все можливе в нинішніх часах! Бо ось, наприклад, міністр Суйковський заповів, що премієр Бартель порушить у своєму експозе навіть справу українського університету, а він тимчасом про університет не згадав ні словом, зате промовив про якесь „студіюм" у Кракові. Це теж свого роду сензація.

Та вчора ранком львівська українська громада мала ще більшу сензацію. Настроєна Бартлевим експозе на зміну режіму у відношенні до т. зв. національних меншостей, отже й до Українців, на безоглядне приноровлювання в житті конституційних гарантій і до них, хоч вони належать у Польщі до громадян найнижчої категорії, — діждалася накінець і зміни і гарантій.

Вже в 3. години ранку розсипалися цілі відділи поліційних агентів по Львові, щоб рознести бодай невеличку дозу „морального оздоровлення" і до українських громадян та їх домів. Несучи те нове „моральне відродження" державної Польщі, сторожі публичного безпеченства провадили ґрунтовні ревізії, перевертали все горі дном і шукали ревно мабуть за всім тим, що противне, суперечне новим подихам і новим тенденціям заповідженого політичного курсу.

Не знаємо, чи всі ті ревізії відбулися з доручення варшавського уряду чи ні, та знаємо, що зробили їх урядові чинники, підлеглі варшавському осередкові, і що не виконавці, а вони, теперішні члени уряду, несуть за ті ревізії відповідальність

коли місцеві органи влади будуть вільні від непереможного впливу і терору організацій народових? Цеж вони творять у своїй недужій уяві фікції небезпеки від спокійних громадян-Українців, цеж вони на сторінках своєї преси пишуть безнастанно провокаційні доноси на цілі громади, установи і на поодиноких, Богу духа винних людей, що ніколи нічого спільного не тільки з політикою, але нераз навіть з освітньо-організаційною працею не мали і не мають! Тут на нашій землі ведуть ендеки свою окрему політику, вони не рахуються з нічим і ніким, вони мають всюди своїх людей на відповідальних становищах, а нерідко буває так, що державні відповідальні урядовці, а навіть судді та начальники судів, стоять на чолі вшехпольських організацій народових.

Таким чином місцеві вшехполяки бажалиб за всяку ціну зберегти ці території виключно для себе і для свого впливу, для своїх денаціоналізаційних експериментів, для екстермінаційної політики, словом — зробити з них виключно свою домену.

В їх розумінні — це необхідне в інтересах Польщі, а тому збирають вони гарячково на таке, а не инше вирішення тієї справи відповідні арґументи в формі ревізій та арештів поміж Українцями. Та вшехполяки перерахуються і в тому так, як и в одному вже перерахувалися.

З тим мусить рахуватися і теперішній уряд. Він мусить це взяти на увагу, коли має відваґу заповідати зміну політичного курсу, що заключатись буде не в новому законодавстві, не в реформах, а виключно в додержуванні постанов конститу-

— Про амнестію для політичних вязнів можна писати, але не слід подавати такої неприємної річі, як статистика арештованих, бо за це стаття, як напр. наша вчорашня вступна, буде порізана на дві білі плями. Але що є де цього року 71 перший раз, ніхто не дивується.

— Труси. У доповнені до вчорашньої новинки про труси у чаємих численних львівських громадян, довідуємось, що ревізії переведено у д-ра Степана Шухевича, д-ра Шевчука, д-ра Макса Левицького, пп. Степана Шаха, Максa Бриньского, Сеника, Коверка, О. Боднаровича, Українського, Петрика і в Товаристві Інвалідів. Чого шукали, що найшли? — Ніхто не знає.

— Наук. Тов. ім. Шевченка вибрало своїм дійсним членом польського історика проф. О. Бальцера за його наукові заслуги. Споміж польських учених є дониніi членами „Наук. Тов. ім. Шевченка": Бодуен де Куртене, проф. А. Брікнер і проф. І. Лось, а раніше були Людвик Кубаля та Маріян Ломіцький.

— Одно дешевіє, сто річей дорожіє. Маґістрат призначив нову книжкову таксу на муку та печиво. 1 кґ. пшеничної найкращої муки (40 проц.) коштує у гуртовні 72 с., у роздріб 80 с., — одна булка 4 дкґ. з пшеничної муки (50 проц.) коштує 4 і пів сот. на ринку або в крамниці. Добре, що маґістрат журиться цінами хліба насущного своїх громадян, але було би ще краще, якби він звернув увагу на те, що инші предмети скачуть у цінах, як хочуть, на 50 і 100 проц. вгору. Не кажемо про одіж, але мясо, масло та овочі зовсім непропорціонально дорогі до курсу золотого і такси на печиво. Кращий кусок мяса коштує нині вдвоє стільки, що минулого року. Але не тільки самим хлібом живе чоловік, який є сотворінням теж мясоїдним і травоїдним.

— З нашого Мексика. У Стрільбицях, старосамбірського повіту, напали на хату селянина Гриця Палтика, що недавно вернувся з Америки, бандити в масках і з крісами, домагаючись, річ ясна, долярів. Коли той не хотів видати тривкої валюти, вони почали стріляти. Палтик відповів на це стрілами з револьверу. Все-ж таки бандити захопили 2 дол. і 3 зол. і втекли; одного з них Палтик зранив. Кілька днів пізніше зголосились до самбірського шпиталя два ранені від стрілів з револьверу селяне з Чаплів: Ілько Вакула та Василь Опалінський. У слідчім допиті виявилось, що саме вони були учасниками нападу на хату Палтика.

— Міський театр і маґістрат. Міський театр у Львові спричинює багато клопоту маґістратові, який мусить вибирати театральну комісію, ця комісія мусить радити над театральними та фінансовими справами і годити престіж буцім-то столиці з буджетом. Нічого не помагають палкі статті театроманів і патріотів, що хотять заповнити публикою великий будинок. Артистів редукують, кращі таланти втікають зі Львова. Не диво. Львів має аж три постійні польські театри і кождий з них робить бокамн і... конкуренцію иншим, а всіх їх підривають кіна.

— Кальорифери влітї. Як відомо кальориферів улітї не опалюють. Тому у вільних проводах від центрального огрівання на залізничім двірці у Львові від якогось часу складали сміття. Один з пасажирів рішив, що це є добре місце на попіл і тицьнув туди папіроса. Сміття спалахнуло пожежою і таким робом на залізниці відкрили дискретний закуток на сміття.

— Жінки у Львові є надал невдоволені життям, бо майже щодня трапляється якийсь випадок самовбивчої спроби. Вчора знову п-ні Стефанія С. пробувала отруїтись дуже неприємною змішкою: формаліни та карболевого квасу у наслідок подружих сварок, а Хана Е. найшла на Замарстинові аж криницю, де хотіла втопитись.

— Часи, в яких королі щезають. Болгарський король Борис виїхав до Італії, посидів у Медіоляні і мав виїхати до Швайцарії. Виїхав з Медіоляну минулої неділі і до цього часу не доїхав до швайцарського кордону. Слід по ньому присох. Недавно були чутки, що він має намір женитись з італійською княжною. Чи його таємне зникнення — наслідок його невдатного женихання? Чи може знудилась йому роля короля, ще й на Балканах?

— Радянський поет Ігор Ростовський пішов слідами своїх товаришів Єсеніна та Соболя, що належали до союзу пролетарських письменників „Молода Ґвардія" — застрілився в 23 р. життя на підміській „дачі" Кусково, біля Москви. Причина смерти „неспроможність опертись у житті на тривких і вартісних ідеалах". Гарна „молода ґвардія"!

— Нічого більше не бажають. Московський комітет загальнорадянського союзу письменників звернувся до радянського уряду з проханням видати розпорядок, щоби до письменників ставився уряд з такою самою прихильністю, як до робітників. У меморіялі пишуть вони так: „До письменників, яких єдиним джерелом заробітку є гонорар за літературну працю, слід би пристосувати в численних випадках ті самі норми щодо робітників фізичних. Це торкається перш усього виміру податку, висоти комірного та спеціяльного забезпечення". І наші письменники, коли би засували свої бажання, сказали би: ми хотілиби заробляти так само, як ремісники і робітники!

— Світова хроніка. У Шікаґо 12 осіб умерло від соняшного удару. — В околиці Парижа, у Сен-Кентен вибух у фабриці паперу вбив 6 робітників і зранив 13. — На Алясці сильний землетрус. — Голодомора Гаррі Нельсона, званого також Райнгольдом Ільмер, засудили в Липську на 2 роки вязниці, за те, що він голодуючи ошукував публику і нишком їв.

— Нова публікація Інституту Книгознавства. Цими днями вийшов з друку перший том праць Інституту Книгознавства, присвячений історії книги з 16—18 вв. Обемистий том — має кругло 40 аркушів друку — містить ряд поважних праць Клименка, Курінного, Макаренка, Маслова, Романовського, Щербаківського, між ними розвідку Попова, преміовану Українською Академією Наук, п. з. „Матеріяли до Словника українських граверів". Книжка прикрашена більше як 250 ілюстраціями. — При цій нагоді слід згадати, що Інститут Книгознавства бере участь у вересневому російському бібліоґрафічному зїзді й уладжує восени окрему виставку українського революційного плякату, на якій будуть також експоновані зразки закордонних плякатів. З. К.

— „Наслідки мішаного подружжа". У селі Пруси, в околиці Львова хтось убив 27-літню молодицю Марію з Дирів Ковалеву. Вночі на леваді розторощили її голову каменюкою, хотіли заволікти до Полтви, що пливе близько, але в поспіху покинули. Ведеться слідство, щоби найти злочинця. „Ґазета Поранна" змальовує тло, яке має розяснити злочин. Ковалева була Полька, римо-католичка, і вийшла 5 літ тому за „завзятушого Українця", якого „навіть у свій час підозрівали в протидержавних тенденціях". Ковалі жили зле від дня шлюбу, розійшлися і лише вряди-годи сходились. Родина Коваля напирала на Ковалеву, щоби змінила обряд, а навіть приневолювала її працювати в польські свята. Тому, що вбита не мала в селі ворогів, підозріння падає на її мужа, якого арештували. Розділ цієї історії як ключ до всієї тайни злочину називається в згаданій ґазеті „Наслідки мішаного подружжа".

— **„Свобода"** ч. 28. містить: Громадська самоуправа. — Демократія чи диктатура? (Чому У. Н. Д. О. є партією демократичною?) — Польські справи. — З партійного життя. — Осторога емігрантам. — Що чувати у світі? — Новинки. — Руїнники при роботі. — Голодні своїм братам зпад Дніпра. — Господарські вісти. — З Закарпатської України. — Виступ Бартля у соймі. — Зміни конституції відкинено. — Пресовий фонд „Свободи". — Дописи з краю.

— Друкарські похибки. В передостанньому числі „Діла" (ч. 158) закралася через коректорський недогляд похибка в передовій статті п. н. „Сентиментальний міністр". На другій сторінці в третьому уступі першої шпальти мае бути: „...у шкільних кураторіях сидять теж ендеки і члени всесильних і т. д.", а не „..ендеки і хієни". — У вчорашньому (159) числі „Діла" знов закралася друкарська похибка в передовій статті п. н. „Амнестія для політичних вязнів". На другій сторінці в передостанньому відступі тієї статті має бути: „...щоби раптом засісти на місці тих, я к и х провалили?" а не „на місці тих, які їх провалили?".

— З кіна. У кіні „Лев" подвійна програма, складена з двох комедій з участю Гарольд Льойда, Бебе Даніельса, Ліа де Путті Гаррі Лідтке і Ева Май. Разом 20 дій.

Дописи.

Грималів. (*Ще про шкільний плебісцит у Грималівщині*). З міста Грималова і майже всіх сіл тут. округа внесли громадяне Українці декларації за повним введенням української мови навчання в народних школах, усуненої з них всякими штучками й ріжними безправствами шкільних інспекторів і самих учителів на спілку з наказними війтами. А відома річ, що всякі польські д-и-а-т-е ширять найбільшу анархію в краю, свідомо ломаючи всякі закони, навіть польським соймом ухвалені, щоб догодити лише своїй шовіністичній дурійці і „моцарствовим" мріям. Всі ті декларації пан куратор зі Львова відкинув, а проти того безправства внесли рекурс лише громадяне з Грималова і Волиці, инші громади цей народній обовязок занедбали, перестали вірити в польські соймові закони і польську справедливість. Та внесення і тих двох рекурсів стало сіллю в оці інспекторові в Скалаті і він, щоби знайти якусь ключку до відкинення тих двох рекурсів, поробив доходження, чи рекурси ті громадяне власноручно підписали чи уповажнили кого до підписання, хоча сам закон не вимагає власноручного підпису на рекурсах, а лиш на декларації. Розуміється, що те, чого шукав інспектор, знайшов, бо рекурси не були власноручно підписані ізза технічної просто неможливости і він буде вдоволений, що „Polska" урятована. Не буде вже тут в ніякій школі разити його чуткий слух „гайдамацкі єзик", але чи з тої науки в „єзику уржендовим" буде яка користь, в те він не входить і не бачить, що тепер зі школи виходять вже самі анальфабети, що й підписатися не вміють по довголітній страті часу і труду. Добре, що п. інспектор міг показати, що він уміє ширити анархію згори.

Нові книжки й видання.

ЖУРНАЛИ:

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСТНИК. Орган Лікарської Комісії Наук. Т-ва. ім. Шевченка й Українського Лікарського Т-ва у Львові. Рік IV. Ч. 3. (виходить раз на три місяці). Зміст: Проф. О. Н. Пучківський: Перші медико-санітарні та антропольоґічні нариси України. — Д-р О. Подолинський і д-р М. Музика: Досліди над реакцією Манойлова. — Д-р Т. Р. Бурачинський: Про запалення наростка сліпої кишки у ґилі. — Д-р Святослав Балей: Про місцеве знечулення (докінчення). — Нові українські медичні книжки і журнали. — Від Редакції. — Оповістки.

ОПОВІСТКИ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Загальні Збори

членів „Учительської Краєвої Спілки" у Львові відбудуться дня 2. серпня ц. р. в школі ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького ч. 12. Початок: о год. 10. передполуднем. Порядок нарад: 1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів; 2) Звіт Управи з діяльности: а) торговельний; б) кредитовий; в) касовий. 3) Звіт Ревізійної Комісії, принятте і затвердження білянсу і уділення довіря Управі; 4) Розділ зисків; 5) Вибір нових членів до Надзірної Ради на місце вильосованих; 6) Вибір членів Ревізійної Комісії; 7) Евентуалія. Білянс кооперативи виложений до перегляду в льокалі кооперативи. На випадок неприсутности вимаганого статутом числа членів, відбудуться другі Загальні Збори того самого дня о годину пізнійше, в тім самім льокалі і з тим самим порядком нарад, а Збори ті будуть важно рішати без огляду на число присутних членів. — *Надзірна Рада.* 112 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

стерунок. Тоді то на знак протесту всі зібрані покинули салю, на якій лишилося... 14 хрунів-шубравців (кількох місцевих і хліб. боївка зі Сопова) та стількиж поліції...

По своїому звільненню удався д-р Стахів до старости, перед котрим зложив протест проти ломання основних гром. прав, проти масового, безпідставного арештування, запитуючись, від якого то часу Стовпюк видає прилюдно накази комісарем староства і поліції? Опісля віднісся телеграфічно до Українського Соймового Клюбу з проханням зложити в соймі негайно інтерпеляцію про косівські події та запротестувати перед урядом. Бо поступовання повіт. старости, що широко реклямував свою справедливість і безсторонність і навіть афішувався за приятеля Українців, а рівночасно став знаряддям „народової ради" і сліпо виконує від якогось часу божевільні накази, — є нечуване, тимбільше, що — як довідуюся — один поважний громадянин перестеріг старосту перед наслідками такої заборони (третя з черги!). Сам отже Пайончковський своєю забороною заколочує спокій і спричиняє безосновні арештування, тож він відповідальний за косівські події з 6. VII. п. р. Мабуть під впливом „морального відродження" і в його голові відбувся моральний переворот: матолок Дутчак, розпустник Тимульський і ріжні налогові пияки — ось моральна підпора Пайончковського, ось куди докотився гомінкий демократ.

Нам не страшні ці затії, ми можемо бути навіть до певної міри вдячні старості П., що своєю поставою причинився до обєднання ворогуючих до 6. VII. ріжних груп українського громадянства. Всі ми тут в облику небезпеки виступимо спільно проти якоїнебудь спроби защіпити у нас деморалізацію.

Верховий О.

Інтерпеляції Українського Клюбу.

В часі від 25. червня до 5. липня посли Українського Клюбу внесли м. ин. отсі інтерпеляції:

1) До міністра освіти, внутрішніх справ і справедливости в справі каригідного поступовання управителя школи в Більчі, дрогобицького повіту, Францішка Вольфа (Козубський).

2) До мін. скарбу в справі надужить поліції при наложенні кари за садження тютюну (Козубський).

3) До мін. освіти про невластиве поступовання управителя й учительки школи в с. Піще (Козицький).

4) До мін. внутрішніх справ про безправне поступовання війта гм. Вишгород, пов. Городецького, й укарання невинних селян-Українців (Козицький).

5) До мін. освіти в справі будівлі школи в с. Галичани, горохівського повіту (Братунь).

6) До мін. внутрішніх справ і освіти про незатвердження дорогичинською старостою виборів війта в Іменінській гм. і в справі каригідного політиканства учителя Швача (Козицький).

7) До мін. освіти в справі приміщення для одинокої початкової української школи ім. Шашкевича у Львові (Хруцький).

8) До міністра внутрішніх справ про масові арештування на Томашівщині з торгуванням (Любарський).

9) До мін. внутрішніх справ про усунення війта гм. Німшин п. Михайла Ширки (Хруцький).

10) До мін. внутрішніх справ і освіти про заборону тов-а „Луг" в Радехові і заказ вживати в школах терміну „український" (Назарук).

11) До мін. освіти про невластиве поступовання повітової шкільної ради в Рудках у відношенні до гр.-кат. урядів. (Хруцький).

12) До мін. внутрішніх справ у справі знасилування національних прав гром. Чеха Вячеслава (Хруцький).

13) До мін. освіти про побиття учеників управителем школи в с. Печихвости, горохівського повіту (Братунь).

14) До мін. внутрішніх справ в справі чинного виступу поліції з постерунку Тереспіль по стороні римо-кат. кліру в його спорі з православною парафією Корощин на Підляшу, провокаційного заховання і збройного нападу поліції на невинних людей (Хруцький).

15) До мін. справедливости в справі дисциплінарного засудження двох українських адвокатів за їх участь в виборчій акції (Хруцький).

16) До мін. внутрішніх справ про побиття гром. м. Столина Карпа Адамчука поліцією (Братунь).

Пізно вже попрощався я в моїм приятелем, а йдучи додому, я розглядався по вулиці, наче з просоння. Газові ліхтарі, мов вітраки, сипали білим світлом, а на дахи камениць налягала чорна плахта ночі з горіючим сям-там брилянтом-зіркою.

„Geist ist Blut" — казав Ніцше, коли у безсонности шукав утишення в хльоралі. Я не хотів спати, а весь світ розширявся перед мною для експанзії моїх думок. Живучим подихом з апарату сколихнулася до дна вся моя істота і велике море життя почало туди вливатися гарячим струменем вражінь.

Я прагнув прохолоди в нічній тиші міста і на мене дивилося флегматичним спокоєм не лише бездонне небо, але навіть вулиці, будинки, ліхтарі, канали і дроти, немов би розкривали якісь заховані, мовчанкою сповиті ідеї. З ними єдналось моє „я" і я почав думати над тим, чи справді всі люде тільки на те живуть, щоб проїсти те, що заробили, сплодити дітей і умираючи зробити місце своїм нащадкам? Хто дав людству, як спільне добро, цивілізацію, електрику, пару та инші багацтва? Духовим зором спочив я над творчим полем людства і тоді життя чоловіка видалось мені такою прекрасною поемою праці та зусилля, що, здалось, я найшов притасну мету туземного буття. Те все створила мозольна, невтомна праця людини. Праця як молитва, радість як органічна свідомість життя та існування.

(Докінчення буде.)

Свята Франка.

Сокаль.

В неділю дня 18. липня ц. р. відбулося велике повітове ювилейне свято Івана Франка в Сокалі. Організацією цього свята занявся Повітовий Комітет для вшанування памяти Івана Франка в Сокалі під проводом адв. д-ра Олекси Ріпецького в Сокалі, до якого між иншими входили адв. д-р Богдан Чайковський в Сокалі і д-р Данило Богачевський. Сокальське староство дало, правда, дозвіл на обхід, одначе в неділю ранком появилася на вулицях Сокаля численна поліція, яка цілковито при обході не була потрібна. Тому д-р Олекса Ріпецький негайно запротестував у старости Россовського проти злишнього нагромадження поліції і староста, зорієнтувавшись у ситуації, відкликав поліцію.

Вже в 9-ій год. почали збиратися делеґації поодиноких громад в окремих ґрупах на площі філії Т-ва „Просвіти", де мала бути відправлена панахида за І. Франка та виголошена промова. Був прегарний недільний день. Місто потопало в промінях липневого сонця. На площі „Просвіти" уставилися рядом кінні бандерії в святочних одягах, громадяне з поодиноких громад Сокальщини і Белзщини з гарно прибраними таблицями, на яких виділа назва дотичної громади. Впадали в очі прегарні одяги січовиків з чорними баранковими шапками, як також вишукані і багаті строї сільських дівчат, що уставилися в поодинокі ґрупи. Коло полудня розпочалась відправа панахиди під проводом о. декана Дороцького з Ванева, при співучасти о. декана Граба зі Спасова і о. декана Карпяка з Ульвівка, в асисті 18 священиків. Після панахиди о. декан Дороцький виголосив до зібраних тисячних мас глибоко обдуману довгу промову. Після промови орхестра, що прибула від О. О. Василіян з Жовкви, відіграла гимн: „Боже великий, єдиний". Опісля уформований вже перед панахидою похід рушив з місця, щоб перейти містом і окружною дорогою на майдан над Бугом. Перед очима присутніх станула давно небачена радісна картина. Чоло походу творили численні кінні бандерії на добрих конях зі стременами, одягнені у вишиванки, чорні баранкові шапки, пояси, т. зв. рейтки і чорні чоботи. Їздців було до 500. За кіннотою переходили бадьорим кроком громадяне з поодиноких громад у святочних одягах в окремих ґрупах, жінки, сільські дівчата і великі маси народа з орхестрою в середині, всіх разом понад 10.000 учасників. Сокальщина не бачила ще такого великого здвигу народа. Окрему ґрупу творила місцева і дооколична інтеліґенція. Між иншим численне духовенство, якого патріотичне становище до свята слід тут піднести з великим признанням. Походові приглядалося ціле місто. У багатьох видно було сльози радости в очах на вид величавого походу. Поодинокі громадяне стискали собі руки, виміняючи слова радости, що в нас така сила, якої ніщо не може зломити. Великий похід перейшов містом, а опісля розвинувся на кількакільометровім просторі на дорозі, щоб перейти на майдан над Бугом. Вже по 5-тій годині перша кінниця віхала на майдан і уставилася рядами перед портретом Івана Франка. За нею почали уставлятись поодинокі громади, січовики, а дальше численна публика. Орхестра відіграла національні пісні, а хор відспівав пісню „Вічний революціонер". Опісля вийшов на трибуну делеґат зі Львова д-р Олександер Марітчак і виголосив до зібраної маси святочну промову, передаючи на руки Повітового Комітету в Сокалі привіт з центру. Майдан над Бугом потопав у промінних західного сонця, повівали численні синьо-жовті прапори, а настрій зібраних нагадував памятні листопадові дні 1918 р. Присутні з великою увагою вислухали промову д-ра Ол. Марітчака і після неї хор відспівав національні пісні. Перед портретом Франка перейшла дефіляда, опісляж відбулися збірні руханкові вправи Січей зі Сокальщини та вправи дівчат. З великим признанням слід піднести роботу в тім напрямі Повітової Орґанізації Сокальщини. Відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна" закінчилося свято Сокальщини і Белзчини, яке лишило в масах зібраного народу незатерте вражіння великої сили українського народу, що, не зважаючи на тяжкі переходи лихоліття, станув знову кріпко на ноги і з надією глядить у будучність.

Учасник.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Соломяне дозвілля.

Від часу як я став соломяним вдівцем, світ мені відмінився. Львів який перше видавався мені тюрмою народів, виясним обличча, всміхнувся до золотого сонця і моргнув блескучими очима до непорочної синяви неба. Прекрасне місто. І веселе і здорове і життєрадісне воно. А скільки зелені в ньому! Я ніколи не припускав, що аж так багато: Стрийський, Личаківський і Єзуїтський парк, три цвинтарі і два окописка. А не хочеш, щоб до тебе долітав і навіть найменший шум розбурханого города, то піди крок далі і ти вже в доколичних лісах. Прекрасне місто той Львів! Якби створене для соломяних вдівців.

Каже дехто, що його метаморфоза доконалася під впливом власне тих людей, що почули себе на кілька тижнів вільними. Може воно й правда, бо навіть мертва природа співчуває з людиною.

Насварить на тебе жінка, кине тобі немодною сукнею під ноги а залізним баняком на голову, ти вибіжиш на вулицю і враз бачиш: камениця з журби похилилася, вулиця з болю повикручувалась, дерево з туги до землі приклонилось, сонце кліпає як око з більмом.

Вечером, то ще й північ не дзвонила, а вже все жонате хильцем у хату чимчикує, молитву відмовляючи: „Од всякої напасти".

А тепер!?... Друга, третя по півночі, ранні зорі вже світ повідають, а на вулиці стоїть гурток людей на веселій гутірці. Лиця всміхнені, очі відвагою світять, капелюхи на бакир мов у новобранців. Дехто ще й підсвистує та ногою такт вибиває.

Прохожий! Коли стрінеш такий гурт, будь певний, що це соломяні вдівці. Це люде, що рік цілий у подружому ярмі, як безсловесні твари ходять, а щойно тепер віднискують образ і подобіє, хоч зате рідко вдержують рівновагу духа і тіла.

„І світ му веселий і радісна нічка", писав колись Шашкевич, маючи на увазі соломяних вдівців.

Просто: сам себе чоловік не пізнає! Десь перше не дбав за свій вигляд, не думав і не клопотався тим. А тепер і голиться щодня, і убрання прасує і лице „черемховою мастею" (на перу!) що вечора висмаровує. Виходиш з хати, — ніхто не питає тебе: а куди, а чого, а як довго, а з ким? Идеш, хоч не знаєш куди, з ким і на як довго. А чого йдеш, то яке кому до того діло.

Прекрасне місто Львів! Так якось добре настроює, так надрушені нерви лічить...

Правда, часом буває, що захмариться на хвилю ясний небосклін.

Сядеш у парку на лавочці. Не тому, що там сидить якась гарнесенька чорнявка, а просто ради свіжого воздуху.

До чорнявки підходить якийсь румяний син Марса, подзенькуючи шаблею і остро гами.

— Ach! Pan jeszcze nie wyjechał?

— A pani?

— Ja na razie zostaję — а по хвилі: Wie pan, od dwóch dni jestem słomianą wdówką.

На сина Марса робить це помітне вражіння і він пропонує чорнявці прохід.

Тоді в тебе родиться підозріння. Ану ж там десь у Яремчі, Дорі, Ворохті чи Трускавці...

Ні, ні і ще раз ні! Не кожна жінка така і одного факту не можна ґенералізувати.

Але хробак під серцем гризе. Хоч і стараєшся залити його, він все таки обзивається. Вертаючи додому, беш у пальці: зрадить, не зрадить, зрадить, не зрадить. Коли випаде, що не зрадить, завертаєш з половини дороги назад у місто, колиж випаде, що зрадить, витолковуєш собі, що биття в пальці це дурний забобон.

Галактіон Чіпка.

З вічевого руху.

Велике віче в Глинянах.

Заходом Місцевого Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання відбулося в Глинянах у неділю дня 18. липня пополудні на майдані коло старої церкви велике віче. На це віче прибуло поверх 2000 громадян із сіл глинянського судового повіту. Замітити годиться, що жіноцтво було дуже численно заступлене. Віче отворив о. Микола Садовський, місцевий парох, довшою промовою, в якій привитав сенатора Михайла Черкавського і зясував вагу хвилі.

До президії віча вибрано п. п. сенатора Черкавського як предсідника, д-ра Степана Галана, Михайла Колтуна, господаря з Полунич і Василя Чарковського, господаря зі Залізця як його заступників; на секретарів покликано пп. Миколу Куницького та Василя Новака.

Перший забрав голос д-р Степан Галан. Він представив зібраним положення глинянського судового повіту під оглядом просвітнім, шкільним, економічним і політичним. Промовець вказав на ріжні зловживання, яких допускаються представники влади, а шкільний інспектор Новотни зокрема. Опісля забрав голос п. сенатор Михайло Черкавський і в довгій знаменитій промові змалював положення українського народу в межах польської держави і боротьбу Української Парляментарної Репрезентації на соймовому тереңі.

Другий референт, гол. секретар Обєднання п. Володимир Целевич представив вагу політичної орґанізації, програму й орґанізацію УНДО. Він поставив резолюції в справі амнестії для політичних вязнів, у справі політичного положення українського народу, в справі українського шкільництва і в справі громадської самоуправи. Вічевики ухвалили одноголосно предложені резолюції й одобрили програму й тактику Українського Національно-Демократичного Обєднання. Ще раз забирали голос д-р Степан Галан, який говорив про кольонізацію, і сенатор Черкавський, який подякував присутнім за численну участь і візвав до орґанізації.

Вічевики розійшлися по відспіванню національних гимнів. По вічу приняв сенатор Черкавський кількадесять осіб з жалобами в ріжних конкретних справах шикан українського населення, обіцяючи порушити ці справи на соймовій арені.

По широкому світі

Новий французький кабінет Еріо починає свою працю під загальною прогнозою, що довго не видержить. Еріо опирається на ґрупі радикалів і соціялістів-республиканців (Пенлеве, Бріян). Соціялісти не хотять увійти до кабінету, але обіцюють його піддержати. Еріо держить теку міністерства закордонних справ, міністром фінансів є Де Монзі, війни Пенлеве, а торговлі Люшер.

Мала Антанта приготовляє ноту до Ліги Націй у справі нападу болгарських банд на румунську та югославянську територію.

Турецький уряд сильно збентежений крадіжю тексту турецько-радянської торговельної умови й инших диплёматичних документів, які згинули в поїзді між Константинополем і Ангорою. Підозріння падає на одну з чужинних орґанізацій.

Радянська преса гостро критикує англійську політику за її затії проти С. Р. С. Р., добачуючи навіть у приїзді Стіда до Варшави один з проявів орґанізування бльоку проти С. Р. С. Р.

Муссоліні домагається від чехословацького уряду надолуження за його образу, яку добачує в антифашистівських демонстраціях соціялістичних послів. Чеська соціялістична преса глузує собі з цього приводу, пригадуючи, що Муссоліні не є цісарем і що його діяльність вільно критикувати.

У Бессарабії викрили широку орґанізаційну сітку шпигунства в користь радянської влади.

НОВИНКИ.

— Почтові складанки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплату належить присилати прямо до Адміністрації, які на місяць липень 1926 виносить 4·50 золотих.

ай,

Ж. Камбон про Союз Народів.

(Від власного кореспондента.)

Париж, в липні 1926.

I.

Юлій (Жюль) Камбон числиться найвизначнішим дипльоматом теперішньої Франції. Перед війною він представляв Францію на найважнішій дипльоматичній позиції — в Берліні, коли рівночасно його (нині покійний) брат Павло (Поль) заступав Францію в Льондоні — столиці рівно важній у французькій заграничній політиці. В часі війни Ж. Камбон грав важну ролю у французькім міністерстві заграничних справ, він напр. переговорював з кн. Сикстом, братом цісаревої Зити, про предложення пок. цісаря Карла в справі окремого мира. Після 11. падолиста 1918 р. він був одним з 5 членів французької делегації на мирову конференцію; тепер він, мимо свого вже дуже високого віку, головує на Конференції Амбасадорів, котра рішає важні чергові питання, ставлені в ході виконуваних мирових договорів і котра між ин. видала була оконечне рішення в справі правно-державної приналежности Східної Галичини.

Оконечне, розуміється, настільки, наскільки яке-небудь рішення було оконечне в історії народів і держав...

У часі мирової конференції 1919 р. Камбон був також головою комісії для польських справ і підкомісії для справи Східної Галичини; „як такий“ приймав він кілька разів також годішнього галицького українського делегата, котрий звертався до нього в ріжних часах з цілим рядом справ, серед них, очевидно і передовсім, у справі приналежности Галичини, потім у справі статута для Галичини при Польщі, крім того з протестами проти незаконного набирання рекрута, проти жорстокостей, то що. Під його проводом відбулася також перша частина доволі довгого засідання польсько-галицької комісії, присвяченого оконечній редакції галицького статута, засідання, в якому взяли участь також два галицькі представники; п. Камбон сформулував тоді іменем комісії ряд спірних питань про подробиці статута, на які наші представники давали пояснення і відповіди.

В усіх тих нагодах п. Камбон виявлявся уважливою і ввічливою людиною. І не його вина, що сонце перемоги, яке розпочало вже було заглядати „і в наше віконце“, конець кінців, з нашої і не нашої вини, зійшло для наших противників. На щастя наше, не настав ще й для нас — як каже прегарна німецька фраза — „вечір усіх днів“... Але вертаймося до Жюлі Камбона.

Тому кілька тижнів появилася його книжка п. з. „Дипльомат“. У зміст книжки тісі автор вложив, можна сказати, плоди досвіду цілого життя. Написана вона прегарно; навіть у Франції, країні найвищої в світі культури слова й думки, вона помітне явище; не кождого-ж дня появляються друком річі, якими моглиб насолоджуватися рівночасно Сент-Бев і Тсеран.

Чимало є таких—каже Камбон,—які думають, що назва дипльомат однозначна з назвою „хамелєона“, крутія, брехуна. Це погляд рівно простацький, як той, що зводить усі міжнародні відносини і непорозуміння до обдуманих заздалегідь, майже театральних діл дипльоматів. Брехнею і крутійством не можна їхати довго й далеко—адже і противна сторона теж щось думає й розуміє і не позволить „блефувати“ себе безкарно. А уявляти собі дипльомата чимсь в роді режисера історичних подій—річ наївна. Суперечности й созвучности великих національних і державних інтересів не залежать від дипльоматів, навпаки —дипльомати їм тільки служать і їх висловлюють. Річ у тому, щоб добре служити своїй справі, *з найбільшим знанням фактів і обставин*, з найточнішим *психольоґічним тактом*. Не пристращатися і не зражувати нікого; старатися подобатися на чужині, а ще більше уникати не подобатися. „Нема нічого небезпечнішого, як розбудити любов власну противника“, тому треба вміти скромно усуватися в тінь, особливо, коли — удача є за нами.

Треба вміти терпеливо ждати.

Прекрасною ілюстрацією сказаного служить Камбонові увага пок. німецького державного секретаря для заграничних справ Кінделена-Вехтера, котрий вів довгі і важкі переговори з Камбоном за кольоніяльні питання.

„Ви хочете скоріше покінчити справу, — завважив німецький міністр,—і я те саме. Але полишимо час для гри самолюбій. Нехай виговоряться! Що було неможливе вчора і що важке нині, те буде прийняте завтра загальним вдоволенням“.

III.

Можнаб довго черпати в Камбоновій книжці — стільки там важних помічень, стільки думок нових, стільки спростовань хибних поглядів. Але годі, — треба обмежитися. Ось напр. ще уваги великого дипльомата про Союз Народів. Що було би сталося, каже він, якби Союз Народів був істнував у хвилі, коли Кавур будував італійську єдність? Королівство Неаполю, Папська Держава, велике князівство Тоскани і т. и. були би членами Союза Народів. Їх уряди були би відкликалися до Женеви проти Піємонту, котрий наставав на їх самостійність і їх границі. Союз Народів мусів би був, по свойому статутові, інтервеніювати проти Піємонту (і тимсамим проти Соборної Італії) або втратити змисл свойого істнування.

Справді! Женевою і Союзом Народів можна (і треба) послугуватися, одначе тільки як знаменитим і єдиним у свойому роді засобом пропаганди. Але думати, що Союз Народів може служити знарядом визволення поневолених країв і народів — діточе самодурство. Що *igni et ferro* було здобуте, не буде визволене нотами, протестами і хоч би й найкращою пропагандою. Женевське заведення кристалізує Европу в накинених їй у Версалі і Сен-Жермені формах, які вона протиставить усім змінам; тимсамим вона скорше чи пізніше (радше скорше ніж пізніше!) виявиться цілому світові такою самою [illegible]ницькою, якою виявився був Святий Союз, створений задля законсервування европейської карти з 1815 року. Дехто не любить про таке думати — Камбон пригадує, що з ходом часу все пересувається й перевертається, інтереси, ідеї, почування. Дехто залюбки забуває, що демократія, лібералізм, радикалізм були тому 100 літ не тільки націоналістичні, а й головно й передовсім войовничі, та що вони знов можуть статися такими. Невже врештою знаємо, що саме виросте з того, що сіємо на полі людських думок і діл? Коли чуємо слова „Зєдинені Держави Европи“ як єдиний, мовляв, шлях до вічного мира, то Камбон зараз-же думає, що „от се перед нами засновок ідеї суперництв, уже не поміж державами, а між цілими континентами“, і ті „богади мира“ наводять на нього жах.

В. Певицький.

Під знаком „морального відродження“.

(Допис з Гуцульщини.)

Косів, дня 15. липня 1926.

Зближається кінець хараввого сойму. Невимовний жах огортає „народові ради“ на саму згадку про склад і вигляд майбутнього законодатного тіла. І — як на команду — заворушилися „хлібоїди“. На 6. VII. ц. р. заповіли в Косові своє „віче“. Українські круги скликали на той-же день українське селянське віче. Та сталося нечуване: староста Пайончковський, дав позволення на хлібоїдське збіговисько, заборонив наше віче. Не було иншого виходу й українські вічевики рушили на хлібоїдський „зїзд“. І тутже сталася подія, яка яскраво нагадує нам часи світлих баденівських виборів. Значнійших громадян не впустила поліція навіть на салю. Підчас вибору президії заявилися за хлібоїдським кандидатом ок... три голоси. А шкода: колиб так в голосуванні взяла була участь присутня на салі поліція, постигана заздалегідь дбайливою рукою старости П-ого з цілого повіту, і комісарем староства, булоб напевно зібралося понад 20 голосів. Зараз-же тут зачалася буча. Українські круги поставили спільно свого кандидата д-ра М. Стахова, за яким заявилась ціла саля. Та комісар Дулемба — на приказ „хлібоїда“ Стояловського — приказав п. С. покинути салю, а коли д-р Стахів, покликуючись на обовязуючий закон, лишився на місці, домагаючись супокійно голосу, то на приказ тогож комісарики поліція арештувала д-ра Стахова і силоміць випровадила з салі. Тоді настало замішання, що тревало 3 години, серед якого поліція, бючи прикладами крісів, виводила зі салі селян, а кільканацять знатніших, між ними відомого П. Шекерика-Доникового, Кречунка й и., як також урядовця У. П. Т. з Коломиї п. Макитюка, арештувала і відпроваджа на по-

Д-р МИКОЛА КОЗИЦЬКИЙ.

Радіо.

Буває деколи, що зниваєш і наче стомлений пусткою життя відчуваєш біль істнування, упадок сил, підлягаючи атрофії ex inactivitate. Приходять хвилини, коли обставини життя переростають твої сили і руки твої падають у безсиллі. Не стало віри, охоти і радости — все життя видається порожнечою і безглуздям. У природі гаснуть кольори й тони, і приходять дні, коли мокрий саван осени налягає аж на самі клітини мозку, сіючи там мряку нудьги і кволости.

Або ти самотній, золото твоєї дружби показалося підробленим і ти звикаєш з думкою, що втратив його.

Тоді, йдучи ніччю додому, глянеш в зоряну даль і задріжить у тобі думка Паскаля: „Вічна мовчанка небесних просторів проймає мене жахом“.

Тоді легесенький подув, один живіший імпульс, один промінчик, що впав у темряву, в силі прокинути приспані сили та радощі життя.

Ось учора пряжа дійсности вповила мене своєю одноманітністю, лягла на мої нерви нудьгою та невірою. Безцільною ходою блукав я вулицями, аж вкінці зайшов я до свойого товариша з давніх, воєнних літ.

Його невеличка, чепурна кімната нічим не подібна до моєї; це тепла, привітна пристань мрійника, де причалюєш з вдячною насолодою. На стінах картини, барвисті пейсажі, а головно мистецькі, жіночі портрети. Очі тих жінок, мов вечоріюча далечінь заходу, розсівали серпанковий настрій, пяновонний чад „des Ewig Weiblichen“. Воздух був насичений тим бодлєрівським елєксіром життя, без якого не можуть віддихати деякі індивідуальности та без якого історія деяких народів, нпр. Італійців, була би дещо відмінною.

На столі лежала невелика деревляна скринька, з приверченими електричними лямпками і з поплутаними грубшими, то тоншими дротиками. Це був скромний і на перший погляд бездушний апарат радія.

Моя розмова з господарем хати почала наповнятись тим легким змістом, який призбирується у кожній людині на краю язика і при якійнебудь стрічній нагоді сиплеться, мов з мішка, плинко й механічно.

Ми бродили по мілковині великоміської буденщини, не запускаючись на глибші місця, бо нас ділили не лише відмінні професії, але й неоднакові національні почування. Та було в тій кімнаті щось, що нас лучило і робило нас собі ближчими. Воно не тільки зближало нас між собою, але незабаром мало нас обох звести і зблизити до цілого живучого населення Европи. Посередником у цьому єднанні мав стати апарат радія.

Треба було вижидати 8-ої години, колито Европа починає бути співучою та балакучою на далекі простори.

Для мене, що прагнув пробудження з отупіння, це була заповідь захоплення та свіжої духової роскоші. Почути живі біючки думаючого, працюючого та радіючого світа — яка полекша! Ось заграє далечінь, промовлять простори тонами та думками — творча людина опянить мене своїм генієм!

Я придивлявся до апарату і якось не вірив, що до тих дротиків через ріки та гори припливе до нас частинка співаючого та говіркого Риму або Берліна. І хоч мені нераз доводилось прислухуватися радіо-концертам, проте я не міг визволитись від неспокійного тремтіння, що ось-ось почую близькі голоси Европи. Таким тягарем налягла змора середовища, в якому треба було жити. Пережита молодість в ріжних центрах Заходу війнула на мене споминами і розбудила знову неславянський стиль думання. Як важко розуміти старі, минулі епохи! А в тім мірою хисту приноровлюватись до якогось середовища є здібність розуміти ріжні сучасні культури.

Вижиданий нами момент вже зближався. Ми заложили слухавки, а мій приятель присів до апарату і став вертіти деякими його колісцятами. Вся моя істота вслухалась у даль, огортаючи всю землю думками.

Тиша, а нагло шум і свист: це обізвалося далеке життя, що почало голоситися з ріжних кінців світа станції. Та я вижидаю людського голосу або музики—співу, наче здійснення казки. Ще кілька хвилин несупокою і ось — не казка, а дійсність, як теплий весняний подув, музика діткнула та огріла братнім привітом всю мою істоту. Сповитий невідомими подувами плив радісний рій тонів, розбуджував у душі померклі мрії та спомини, звав кудись у невідомі, а чомусь такі близькі країни. Ця вечірна темна далина промовляла до мене скрипками та флейтами тепло та привітно. Там десь сховаються по струнах та клявішах може жіночі, гарні, білі пальці, горять світла, працює музична память, а тут між нами віддаленими на сотні миль, сиплеться зі слухавок пахнучий молодістю і любовю дощ пестливих тонів.

Павза — і знову шум та свист, мов щебіт пташат у лісі, наче шум вітрів з-над моря, — наче плюскіт хвиль об скелі, гей би вся широчінь простору розгорнулась та загомоніла клекотом живої природи.

Та незабаром нове обявлення в далечіні; покотилася живуча, органічна, ясновиразна мова — німецький виклад про сучасну хемічну індустрію. І знов зміна - лекція французької мови, а потім цитровий концерт — і так музика до пізньої ночі...